

Narațiuni Antisemite Online Raportul de țară România

Building Tolerance,
Understanding and
Dialogue across
Communities

Rezultate relevante

Prin analiza a 7.012 materiale publicate în perioada 2023-2024, incluzând articole, postări și comentarii, s-au dobândit noi perspective asupra discursului antisemitic din România și asupra modului în care acesta a evoluat în raport cu evenimentele interne și externe ale perioadei.

Rezultatele indică o consecvență a discursului de natură conspiraționistă, o creștere a unui val de neo-antisemitism în urma evenimentelor din 7 octombrie, persistența stereotipurilor antisemitice clasice și influența unor surse media asupra opiniei publice. Mai jos sunt prezentate concluziile cheie ale analizei celor 7.012 materiale:

- **Cu caracter antisemitic:** 1.605 materiale (22,9%)
- **Cu potențial antisemitic:** 256 materiale (3,7%)
- **Neinteligibile:** 366 materiale (5,2%)
- **Fără caracter antisemitic:** 4.785 materiale (68,2%)

Pe parcursul procesului de monitorizare, conținutul antisemitic a fost clasificat în șapte categorii principale pentru a înțelege mai bine formele și temele abordate. Acestea includ: **stereotipuri clasice**, care s-au perpetuat de-a lungul timpului, cu privire la evrei sau comunități evreiești; **antisemitism motivat prin tradiție și religie**, folosind argumente teologice sau acuzații istorice; **conținut conspiraționist**, care asociază evreii cu interese ascunse și manipulări de ordin mondial; **negarea sau distorsionarea Holocaustului**, încercând să submineze, falsifice sau denatureze adevăruri istorice; **neo-antisemitism**, care vizează Statul Israel sau sionismul drept pretexte pentru insinuări cu un mai vast caracter; **discursul instigator la ură**, incluzând insulte explicite sau atacuri verbale care au scopul de a dezumaniza; **îndemn la violență**, care incită sau aprobă daune împotriva evreilor sau comunităților evreiești.

Tabel de conținut

Introducere	4
1. Volumul conținutului antisemitic în totalul de date colectate la nivel națională.....	5
1.1 Volumul conținutului antisemitic în totalul de date colectate.....	5
1.2 Clasificarea conținutului analizat.....	5
1.3 Antisemitism în diverse tipuri de media	6
2. Analiză și dimensiunea diferitelor tipuri de conținut cu caracter antisemitic	7
2.1 Conținut cu caracter antisemitic	7
2.2 Conținutul antisemitic dincolo de categorii	8
3. Tipuri de discurs antisemitic în România.....	9
3.1 Prezentarea categoriilor antisemitice specifice țării	9
3.1.1 Teorii conspiraționiste cu caracter antisemitic	9
3.1.2 Neo-antisemitism	10
3.1.3 Stereotipuri antisemitice clasice.....	11
3.1.4 Antisemitism motivat prin tradiție și religie.....	12
3.1.5 Negarea sau distorsionarea Holocaustului.....	13
3.2 Conținutul antisemitic dincolo de categorii	14
3.2.1 Discursul instigator la ură.....	14
3.2.2 Violență antisemitică.....	14
3.3 Subiecte care generează antisemitism	15
3.4 Cuvinte-cheie cu referire la evrei, exemple.....	15
4. Concluzii	17
5. Metodologie	18
5.1 Colectarea datelor.....	18
5.1.1 Cuvinte cheie	18
5.1.2 Sursele monitorizate	18
5.1.3 Perioada de monitorizare.....	19
5.1.4 Volumul conținutului analizat.....	19
5.2 Clasificarea datelor	20
5.2.1 Cadrul conceptual	20
5.2.2 Finalizarea metodologiei și crearea unui ghid al metodologiei	20
5.2.3 Instruirea celor care codifică.....	21
5.2.4 Procesul de clasificare a datelor	21
6. Bibliografie	22
Introducerea în proiectul BOND	24

Introducere

Cercetarea a avut ca scop analizarea schimbărilor în cadrul discursului antisemitic online după data de 7 octombrie 2023—marcată de atacul terorist al Hamas asupra Israelului și războiul care a urmat. Aceste evenimente au dus la o creștere a antisemitismului în întreaga Europă, ceea ce a făcut necesară examinarea modului în care discursul antisemitic din spațiul online a evoluat. Elaborarea metodologiei de cercetare și a categoriilor a fost finalizată la sfârșitul anului 2023 și începutul anului 2024, iar cercetarea a început în primăvara anului 2024.

Recunoașterea și definirea antisemitismului în raport cu Israelul, adică diferențierea dintre critica legitimă și cea ilegitimă a Israelului, a devenit deosebit de dificilă după 7 octombrie. Cercetarea noastră se bazează pe definiția de lucru a antisemitismului elaborată de Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului (IHRA)¹, care este acceptată de 43 de țări și de mai multe organizații internaționale, inclusiv UE și majoritatea statelor sale membre.

Cercetarea a fost realizată simultan în patru țări – Ungaria, Italia, Polonia și România – utilizând aceeași metodologie. S-a concentrat pe conținut scris, inclusiv articole, comentarii și postări pe platforma Facebook. Conținutul a fost colectat folosind tehnologii de monitorizare online aplicate pe site-urile și paginile de Facebook ale celor mai relevante instituții media naționale din următoarele cinci categorii: media independentă (mainstream), media partizană/hiper-partizană, tabloidele mainstream, site-uri de stânga, pagini de extremă-dreapta și site-uri de știri false/conspiraționiste. Procesul de colectare a fost bazat pe cuvinte-cheie menite să detecteze conținutul antisemitic. Patru cuvinte-cheie de bază – evreu, Israel, Holocaust și sionism/sionist – au fost utilizate în toate țările, în limbile locale respective. În plus, au fost incluse cuvinte-cheie specifice fiecărei țări. În limbile unde aceste cuvinte puteau avea terminații diferite, formele de bază au fost urmate de un asterisc (*), permițând colectarea rezultatelor pentru toate variațiile și terminațiile.

Cercetarea s-a concentrat pe perioada 1-15 aprilie atât în 2023, cât și în 2024, cu aproape 7.000 de fragmente de conținut analizate în fiecare țară. Toate fragmentele de conținut au fost examinate

de echipele naționale de cercetare și clasificate ca fiind antisemitice, potențial antisemitice (conținut care ar putea fi interpretat ca având sau neavând caracter antisemitic), neinteligibile sau fără caracter antisemitic. Pornind de la resurse publice disponibile—precum studii, rapoarte de cercetare și articole științifice—au fost definite cinci categorii principale de discursuri antisemitice: stereotipuri clasice antisemitice, teorii conspiraționiste cu caracter antisemitic, antisemitism tradițional motivat prin religie, negarea și distorsionarea Holocaustului și neo-antisemitism (antisemitismul bazat pe critica Israelului). În plus față de acestea, au fost stabilite două categorii suplimentare: instigarea la ură și îndemnul la violență împotriva evreilor. Fiecare unitate de conținut a fost analizată în detaliu și atribuită uneia sau mai multora dintre aceste categorii.

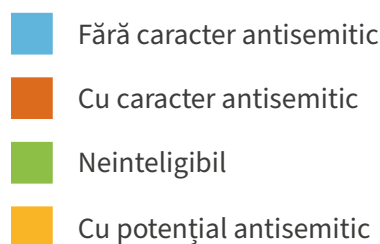
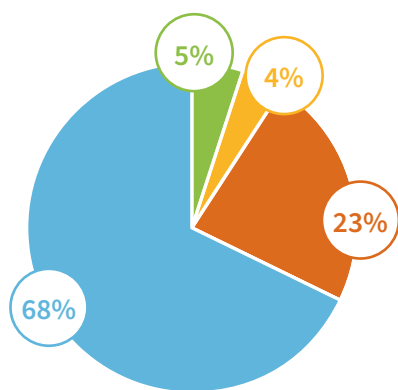
¹ Definiția de lucru a antisemitismului adoptată de IHRA: <https://holocaustremembrance.com/resources/definitia-de-lucru-a-antisemitismului>

1. Volumul conținutului antisemitic în totalul de date colectate la nivel națională

1.1 Volumul conținutului antisemitic în totalul de date colectate

Conținutul antisemitic și potențial antisemitic a fost prezent în 27% din totalul de date colectate în România. Dintr-un total de 7.012 de unități de conținut, 1.605 au fost etichetate ca antisemitice, 256 ca potențial antisemitic, 4.785 ca neavând caracter antisemitic și 366 ca fiind neinteligibile.

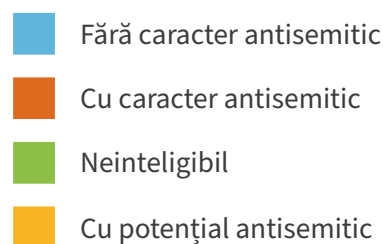
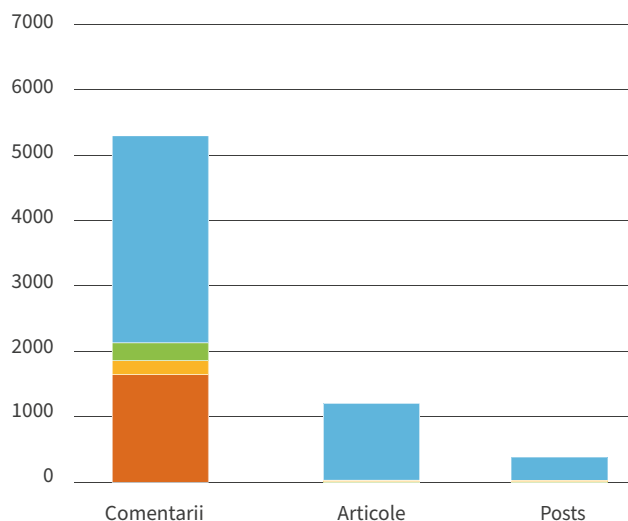
Figura 1: Proporția conținutului antisemitic în raport cu întregul set de date

1.2 Clasificarea conținutului analizat

O mare parte din conținutul extras a fost reprezentat de comentarii, iar majoritatea conținutului antisemitic a apărut în acestea. Aproximativ 75,4% din conținutul descărcat a fost sub formă de comentarii (5.288), aproximativ 19,2% au fost articole (1.346) și doar aproximativ 5,4% au fost postări pe Facebook (378). Discursul antisemitic a apărut predominant în comentarii, dintre care peste 29% (1.567) erau antisemitice, 4,6% (247) erau cu potențial antisemitic, 59% (3.115) nu erau antisemitice și aproximativ 6,8% (359) nu erau inteligibile. În ceea ce privește articolele, 96% (1.296) nu au fost antisemitice, 2,7% (37) au fost antisemitice, iar 0,6% (9) au fost potențial antisemitice. Aproape toate postările au fost lipsite de caracterul antisemitic, doar unul fiind clasificat ca potențial antisemitic și trei ca fiind de neînțeles.

Figura 2: Distribuția diferitelor tipuri de conținut examinate în raport cu întregul set de date

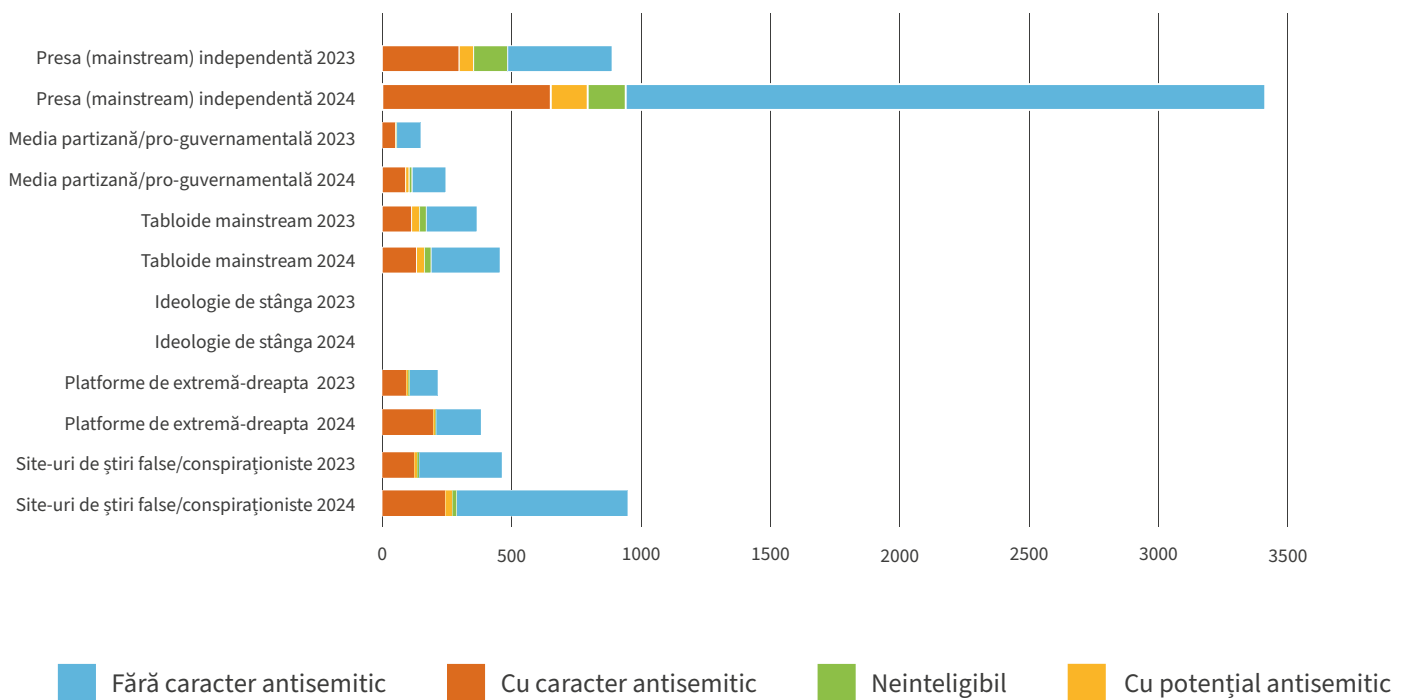
1.3 Antisemitism în diverse tipuri de media

Cea mai mare parte a conținutului antisemitic a fost regăsită în comentariile de pe paginile independente (mainstream), urmate de site-urile media de știri false. Cu mai multe date în 2024, numărul de elemente de conținut antisemitic a crescut, de asemenea, dar proporția lor a rămas mai mult sau mai puțin aceeași în majoritatea categoriilor media, cu excepția paginilor media partinitoare, unde a crescut ușor, și a site-urilor media mainstream, unde a înregistrat o ușoară scădere.

Conținutul antisemitic (atât antisemitic, cât și potențial antisemitic) a fost cel mai răspândit pe site-urile media independente, din punct de vedere cantitativ (1.025 de articole), dar a reprezentat procentual aproximativ un sfert din date (24,8%). Proporțional, conținutul antisemitic a fost cel mai

frecvent în paginile de extremă-dreapta (58,8%), în timp ce din punct de vedere cantitativ a fost mai mic (297 de elemente de conținut) decât în categoria anterioară. Acestea au fost urmate de site-urile partinitoare/hiper-partizane (30,7%) și la un nivel destul de similar cu site-urile de știri false/conspiraționiste (23%) și tabloidele mainstream (21,7%). Cu toate acestea, atunci când se analizează cantitatea totală de conținut antisemitic, apar diferențe mai mari: datele de pe site-urile de știri false/conspiraționiste conțineau cel mai mare număr de remarci antisemite (327), urmate de site-urile tabloidelor mainstream (147) și de paginile partinitoare/hiperpartizane (65). Un singur conținut fără caracter antisemitic a apărut pe site-urile de stânga.

Figura 3: Incidența conținutului antisemitic în cadrul diferitelor categorii media

2. Analiză și dimensiunea diferitelor tipuri de conținut cu caracter antisemitic

2.1 Conținut cu caracter antisemitic

Cadrul conceptual al cercetării a identificat următoarele cinci tipuri principale de discurs antisemitic. În cadrul fiecărei categorii principale au fost definite, de asemenea, subcategoriile.

- **Stereotipuri antisemitice clasice:** Discursuri înrădăcinate istoric în prejudecățile antisemitice. Acestea cuprind ura față de evrei bazată pe existența lor ca ființe umane, nu doar ca adepți ai religiei iudaice. Acest lucru se întâmplă printr-o logică contradictorie care îi vede pe evrei atât ca fiind prea puternici, cât și slabi sau chiar subumani. Stereotipurile clasice includ, de exemplu, faptul că evreii sunt răi, lacomi, neloiali sau mincinoși.²
- **Antisemitism motivat prin religie și tradiție (anti-iudaism):** Iudeofobia tradițională bazată pe religie, sau antisemitismul motivat prin tradiție, se referă la sentimentele antievreiești înrădăcinate în credințe asociate fie cu religia și tradițiile creștine, fie cu cele evreiești. Discursul antisemitic tradițional, bazat pe religie, include, de exemplu, conceptele de ritualuri sângeroase și deicid sau faptul că evreii sunt satanici.³
- **Teorii conspiraționiste cu caracter antisemitic:** Teoriile conspirației au perpetuat credințele antisemitice, sugerând că evreii exercită o influență nejustificată în scopuri personale și conspiră pentru a domina sferă precum mass-media, politica și economia. Multe dintre aceste teorii își au rădăcinile în mitul antisemitic al „mâinii ascunse” și dau vina pe evrei sau pe

indivizi percepuți ca fiind evrei, pentru cele mai grave tragedii ale lumii, precum instigarea la războaie sau chiar învinuirea acestora pentru apariția COVID-19. Remarcile antisemitice conspiraționiste includ, de exemplu, puterea/controlul evreilor, iudeo-comunismul, teoria marii înlocuiri⁴ sau teoria noii ordini mondiale^{5,6}

- **Negarea sau distorsionarea antisemitismului:** Negarea sau distorsionarea Holocaustului urmărește să nege sau să denatureze faptele istorice ale genocidului nazist asupra poporului evreu. Negarea Holocaustului include negarea dimensiunii sau a metodelor folosite de naziști și de aliații lor în timpul Holocaustului. Negarea și denaturarea Holocaustului promovează ideea falsă că evreii au inventat sau exagerat Holocaustul și au profitat de pe urma acestuia. Tipurile de discurs care neagă și denaturează Holocaustul includ, de exemplu, învinuirea evreilor pentru Holocaust sau prezentarea Holocaustului ca eveniment pozitiv.⁷
- **Neo-antisemitism:** Neo-antisemitismul se referă la exprimarea sentimentelor antievreiești la adresa Israelului. O funcție cheie a noului antisemitism este de a permite exprimarea opiniilor antisemitice într-un mod care pare acceptabil din punct de vedere politic. Noi definim noul antisemitism folosind testul 3D al lui Natan Sharansky: demonizare, standarde duble și subminarea legitimității. Neo-antisemitismul include, de exemplu, analogia cu nazismul/apartheidul/colonialismul, afirmația că Israelul este un stat terorist sau că Israelul are influență asupra mass-mediei.⁸

² Matthias J. Becker et al., „Antisemitic Comments on Facebook Pages of Leading British, French, and German Media Outlets”, Humanities & Social Sciences Communications 9, 2022 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9520959/#Fn3>; Matthias J. Becker et al., „Decoding Antisemitism”, Palgrave Macmillan, 2024, p. 11, 13; ADL Antisemitic Myths. <https://antisemitism.adl.org/>

³ Ildikó Barna et al., „Survey of Antisemitic Prejudices in the Visegrád Countries - Research Report”, Tom Lantos Institute, 2022, p. 13. <https://tomlantosinstitute.hu/files/en-205-sapvc-20220420-done-rc-online-new.pdf>

⁴ <https://www.ajc.org/translatehate/great-replacement>

⁵ <https://www.ajc.org/translatehate/New-World-Order>

⁶ Ildikó Barna et al., „Survey of Antisemitic Prejudices in the Visegrád Countries - Research Report”, Tom Lantos Institute, 2022, pp. 13-14. <https://tomlantosinstitute.hu/files/en-205-sapvc-20220420-done-rc-online-new.pdf>

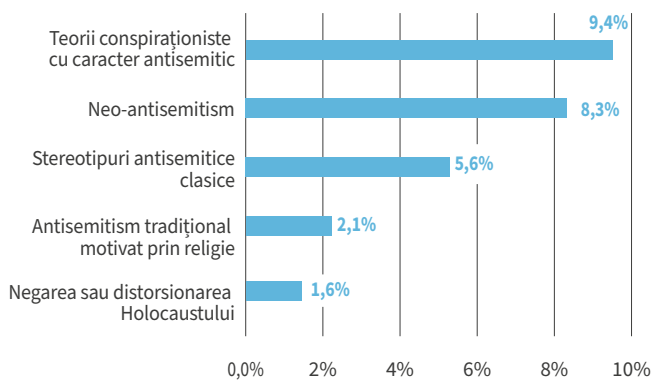
⁷ Definiția de lucru a antisemitismului adoptată de IHRA (2013).

<https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-holocaust-denial-distortion>

⁸ ADL Antisemitic Myths: Anti-zionism <https://antisemitism.adl.org/anti-zionism/>

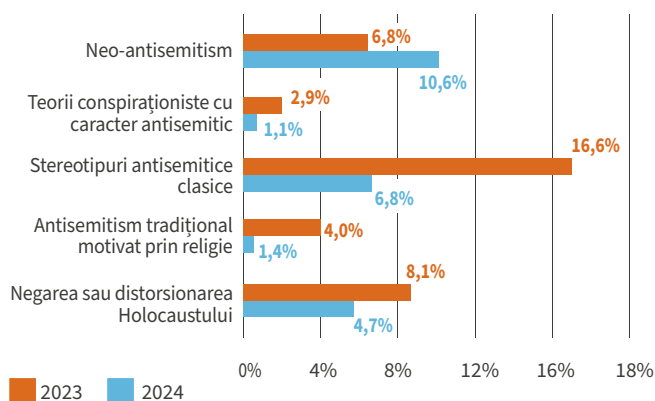
Categoria cu cele mai multe ocurențe identificată în datele din România a fost antisemitismul de tip conspiraționist, prezent în 31% (657 de materiale) din conținutul analizat. Aceasta a fost urmată de neo-antisemitism, prezent în 28% (584 de materiale). Stereotipurile clasice s-au clasat pe locul al treilea, cu 18,6% (392 de materiale), în timp ce antisemitismul bazat pe religie și tradiție a apărut în 7% (146 de materiale), iar negarea și distorsionarea Holocaustului în 5% (110 materiale).

Figura 4: Proportia categoriilor de discurs antisemitic în raport cu întregul set de date

Cantitatea de date analizate a crescut în general în 2024, la fel și cantitatea de conținut antisemit. Cu toate acestea, proporția majorității categoriilor de narțiuni a scăzut, cu excepția neo-antisemitismului. Numărul de noi tipuri de discurs antisemit a crescut de aproape paisprezece ori, rezultând o creștere proporțională de cinci ori (de la 2,1 % la 10,6 %). Proporțional, discursurile antisemite conspirative au scăzut cel mai mult (de la 16,6% la 6,8%).

Figura 5: Proportia categoriilor de discurs antisemitic în raport cu setul de date aferent anilor 2023 și 2024 (separat)

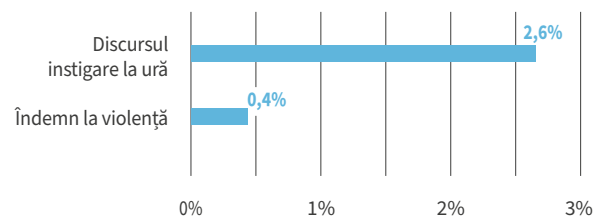

2.2 Conținutul antisemitic dincolo de categorii

În afară de categoriile de antisemitism menționate, cercetarea a examinat alte două tipuri de conținut antisemitic: discursul instigator la ură și îndemnul la violență.

- **Instigare la ură:** Conținut cu caracter instigator la ură împotriva evreilor și/sau bazat pe afirmații antisemitice.
- **Îndemnuri la violență:** Conținut care incită la violență de orice fel împotriva evreilor.

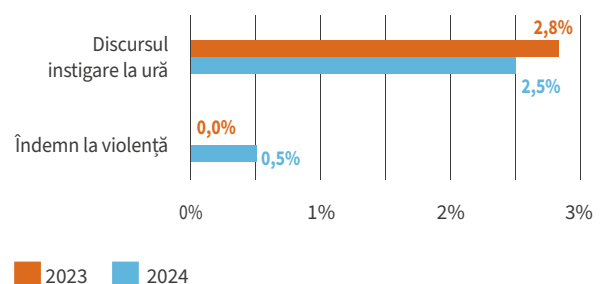
Figura 6: Proportia categoriilor de discurs antisemitic care depășesc descrierea stabilită în raport cu întregul set de date

Discursul instigator la ură a fost relativ comun în setul de date din România, apărând în 2,6% (183 de piese) din conținut. Conținutul care îndeamnă la violență împotriva evreilor a fost mai puțin frecvent, apărând în aproximativ 0,4% (28 de bucăți) din date și apărând doar în 2024.

Cantitatea de discurs instigator la ură a crescut și în 2024, dar proporțional a rămas în mare parte neschimbată. Deoarece îndemnul la violență nu a apărut în 2023, în 2024 a crescut atât cantitativ, cât și proporțional (apărând în 0,5% din datele din 2024).

Figura 7: Proportia categoriilor de discurs antisemitic care depășesc descrierea stabilită în raport cu setul de date aferent anilor 2023 și 2024 (separat)

3. Tipuri de discurs antisemitic în România

3.1 Prezentarea categoriilor antisemitice specifice țării

3.1.1 Teorii conspiraționiste cu caracter antisemitic

Categoria **teoriilor conspiraționiste** antisemitice a înregistrat o creștere semnificativă, în special în discursul cu privire la *controlul/puterea evreilor* (de la 177 la 258), care susține că evreii controlează în secret politica globală, finanțele sau mass-media, manipulând adesea evenimentele mondiale în beneficiul lor. Alte conspirații proeminente au inclus teoria *Ordinii Mondiale Noi* (de la 6 la 31), care sugerează că o elită secretă, adesea asociată cu evreii, lucrează pentru a crea un guvern global, erodând suveranitatea națională. Deși mențiunile despre *Illuminati* (de la 19 la 14) și *Soros* (de la 27 la 12) au scăzut, ambele continuă să joace un rol important în categoria teoriilor conspiraționiste: subcategoria *Illuminati* susține că un grup ascuns, în care sunt adesea implicați evrei, orchestrează afacerile mondiale, iar teoria conspirației numită *Soros* se referă la George Soros care este acuzat că își folosește averea pentru a destabiliza guvernele sau pentru a avansa o agendă politică, conspirație prezentată adeseori printr-o optică antisemitică. *Teoria Marii Înlocuiri*, o teorie conspiraționistă care susține ideea că populațiile indigene europene sunt înlocuite treptat cu imigranți evrei, a scăzut (de la 37 la 25) însă nu cu mult. Conspirațiile legate de *Covid-19* au înregistrat o creștere (de la 4 la 10), incluzând afirmații false care acuză evreii de crearea sau răspândirea pandemiei pentru control sau câștig financiar. Mențiunile despre *Iudeo-Comunism* au crescut în număr (de la 17 la 26), sugerând că evreii sunt în spatele mișcărilor comuniste care vizează subminarea societăților capitaliste. Deasemenea, subcategoria *Zelensky*, concentrată pe acuzații conform cărora președintele Ucrainei, Volodimir Zelensky, face parte dintr-o conspirație evreiască mai largă, odată răspândită (63), a scăzut semnificativ la 29.

Tema generală a conținutului antisemitic conspiraționist sugerează că evreii controlează în secret sistemele economice, politice și media. Evreii

sunt descriși ca fiind manipulatori și exploataatori, controlând în special sferele financiare și politice, pentru a-și servi propriile interese.

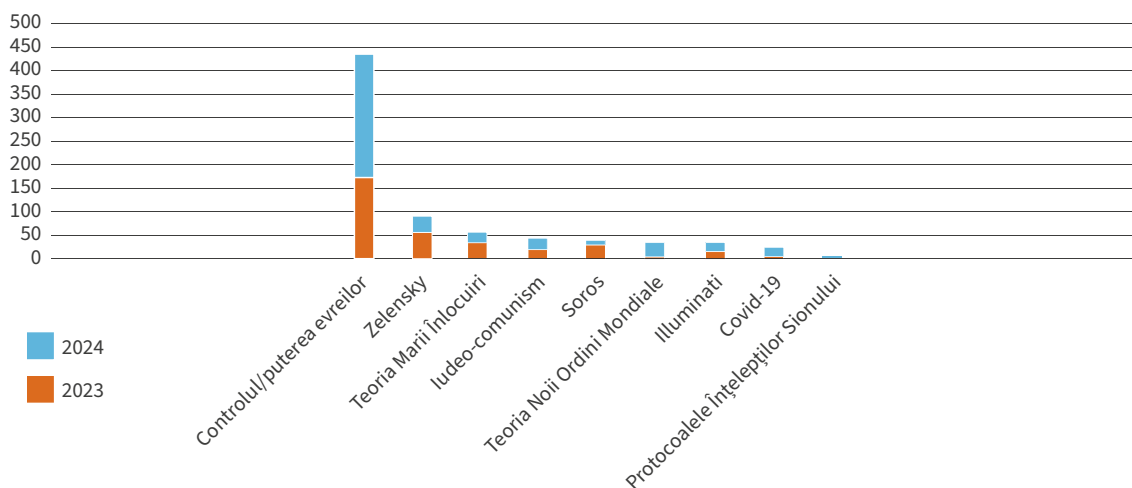
O ipoteză antisemitică predominantă în spațiul românesc implică ideea că evreii controlează sau influențează în mod proeminent politica românească. De exemplu, au existat acuzații persistente că evreii manipulează figuri sau partide politice, în special pe cele aflate la putere. (e.g. „Nicolae Ciucă este sluga sataniștilor khazari care au transformat România Sfântă într-o colonie”, „evreii controlează oamenii aflați în poziții de putere precum Mircea Geoană”, „Marcel Ciolacu este sluga Americii și a jidanilor”, „masonii evrei sunt numeroși în toate partidele, mai puțin în AUR”).

În anul 2023, mesajele antisemitice cu tentă conspiraționistă sunt centrate pe războiul ruso-ucrainean sau pe insinuări și acuzații privind dorința evreilor de a-i dezbina pe creștini și de a distruge creștinismul. (ex. „Israelul vrea să scoată creștinismul în afara legii”, „Creștinismul este manipulat de evrei”) Cu toate acestea, momentul declanșării conflictului israeliano-palestinian aduce în prim plan o nouă fațetă a acestui discurs, anume acuzațiile privind controlul și puterea evreilor în SUA. Pe această linie, criticile la adresa sprijinului SUA pentru Israel devin din ce în ce mai frecvente, iar România nu este ferită de astfel de perspective.

Cea mai mare parte a acestei categorii este reprezentată de subcategoria *controlul/puterea evreilor*. Următoarea cea mai răspândită subcategorie, deși cu mai puține apariții, este la fel de semnificativă și cuprinde teoriile conspiraționiste despre președintele Zelensky și etnia sa evreiască.

Categoria conspiraționistă a avut o dinamică constantă pe parcursul ambilor ani. În 2023, au existat 507 fragmente de conținut antisemitic conspiraționist, iar acest număr a crescut la 550 în 2024 (ex. „Când vom scăpa de tot felul de experimente evreiești, precum comunismul, democrația, plandemia, marea resetare, globalizarea, noua ordine mondială, UE și filialele sale, NATO cu scursurile aferente, bilderberg, davos, g7?”).

Figura 8: Descrierile secundare ale categoriei de discurs antisemitic:
Teorii conspiraționiste cu caracter antisemitic

3.1.2 Neo-antisemitism

Neo-antisemitismul care vizează Israelul ca stat a crescut alarmant în 2024, în special în cadrul următoarelor subcategorii: *demonizare* (de la 6 la 178), *subminarea legitimității* (de la 3 la 52) și *analogii referitoare la colonialism* (de la 1 la 43), indicând o creștere a ostilității publice față de Israel. Alte subcategorii au înregistrat, de asemenea, creșteri semnificative, inclusiv acuzațiile conform cărora *Israelul este un stat terorist* (de la 11 la 84), *responsabilitatea colectivă* (de la 3 la 38) și afirmația că *Israelul este singurul responsabil pentru conflictul arabo-israelian* (de la 2 la 49). Aceste schimbări reflectă o tendință îngrijorătoare cu privire la calomnierea Israelului și a susținătorilor săi, cu generalizări extinse care afectează comunitate evreiască în ansamblu. *Analogiile cu apartheidul* (de la 4 la 27) compară politicile Israelului față de palestinieni cu sistemul de segregare rasială din Africa de Sud, sugerând că Israelul pune în aplicare o opresiune de tip sistemică. Subcategoria *responsabilității colective* îi face responsabili pe toți evreii pentru acțiunile Israelului, insinuează o vină extinsă a indivizilor pe baza identității lor etnice sau religioase. *Analogiile cu naștii* (de la 3 la 44) fac aluzie la acțiunile Germaniei naziste, comparându-le cu cele ale Israelului de astăzi, în timp ce subcategoria *restricționării libertății de a critica* (de la 6 la 30) se referă la convingerea că critica adusă Israelului este adesea suprimată pe nedrept, negând totodată dreptul Israelului de a exista sau de a se apăra. Aceste subcategorii au intensificat atmosfera de ostilitate și polarizare în jurul discuțiilor despre Israel în sfera publică.

Neo-antisemitismul re-poziționează în contextul actual tipare antisemitice perpetuate în domeniul problemelor politice, ale politicilor statului evreiesc

și ale Israelului, amestecând uneori aceste tipuri de critici cu conspirațiile globaliste.

Spre deosebire de alte tipuri de discursuri, conținutul cu tentă neo-antisemitică a prezentat cea mai substanțială creștere, ca răspuns la evenimentele din 7 octombrie. În 2023, au existat 38 de astfel de cazuri, în timp ce în 2024, numărul a crescut la 546.

În ansamblu, noul tip de discurs antisemitic din România este înrădăcinat în dezacordul față de acțiunile Israelului ulterioare datei de 7 octombrie. Cu toate acestea, cele 584 de elemente de conținut considerate antisemitice au depășit simpla critică a politicilor israeliene, întruchipând o retorică antisionistă și anti-israeliană. Acest discurs estompează linia de demarcație dintre dezaprobarea cu privire la politicile de stat și discursul antisemitic, fapt care a determinat un grad ridicat de dificultate în clasificarea acestora.

După cum s-a menționat, printre subcategoriile discursului neo-antisemitic, cele mai întâlnite au fost *demonizarea*, *Israelul perceput ca «un stat terorist»* și afirmația că «*Israelul este singurul responsabil pentru conflictul arabo-israelian*», urmate îndeaproape de *subminarea legitimității*, *analogia cu colonialismul* și afirmațiile privind *influența asupra mass-media*.

Elementele de conținut care au fost clasificate în secțiunea *demonizare* prezintă Israelul ca pe o forță malefică, un răufăcător sau ca pe un opresor istoric (ex. „statul criminal genocidal al Israelului”, „exponenții regimului sionist sunt posedați de un spirit malefic”). Subcategoria intitulată *Israelul este un stat terorist* a înregistrat, de asemenea, o creștere în urma evenimentelor din 7 octombrie. Acesta cuprinde o serie de comentarii critice cu privire la acțiunile Israelului în regiune, care intră în sfera

antisemitismului în cazul în care declarațiile prezintă Israelul ca fiind în mod inerent ostil sau folosesc acest context drept mijloc de promovare a ostilității împotriva evreilor (ex., „în Israel ești mâncat dacă spui lucruri împotriva regimului terorist de acolo”, „Israelul este un stat terorist condus de criminali”). Subcategoria *Israelul este singurul responsabil pentru conflictul arabo-israelian* include comentarii care implică o perspectivă reduționistă care pune toată vina pentru conflictul regional complex și de lungă durată exclusiv pe seama Israelului (ex. „israelienii sunt responsabili pentru toate lucrurile rele care se întâmplă în Orientul Mijlociu”, „provocările din zonă sunt create doar de evrei și de tovarășii lor evrei americani”).

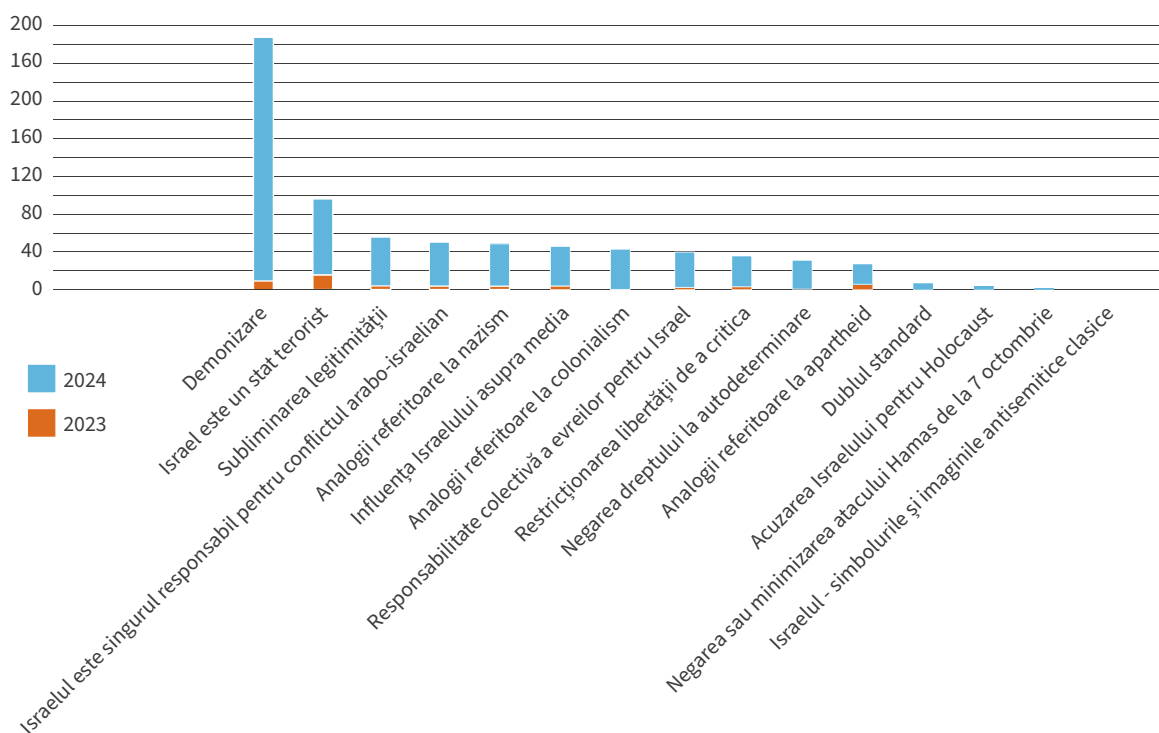
Subminarea legitimității implică punerea la îndoială sau negarea dreptului Israelului de a exista ca stat legitim, iar în ceea ce privește conflictul din Orientul Mijlociu care a escaladat în 2024, comentariile antisemitice susțin adesea că statul evreiesc nu are

niciun fundament istoric sau moral (ex. „Israelul este o țară inventată întâmplător și în mod eronat”, „Evreii nu au dreptul la pământul promis”).

Analogia colonialismului aseamănă Israelul cu o putere colonialistă, implicând faptul că acesta ocupă terenuri care nu îi aparțin. (ex. „Israelul este plin de coloniști care fură, jefuiesc șiucid”). Acest tip de narațiune descrie conflictul din perspectiva unei dominații imperiale, mai degrabă decât ca o problemă geopolitică complexă.

Subcategoria care sugerează o influență israeliană asupra mass-media susține că Israelul și unele personalități evreiești controlează sau influențează mass-media nu numai în România, ci și în întreaga lume, pentru a manipula opinia publică cu privire la conflictul arabo-israelian (ex. „Israelul deține mass-media”).

Figura 9: Descrierile secundare ale categoriei de discurs antisemitic: Neo-antisemitism

3.1.3 Stereotipuri antisemitice clasice

În România, prezența discursului care conține **stereotipuri clasice** a fluctuat semnificativ între 2023 și 2024. Subcategoria *(evreul) malefic* a cunoscut o creștere drastică (de la 33 la 118 de unități de conținut monitorizate), în timp ce acuzațiile de *lăcomie/bogăție* (de la 44 la 45) și *înșelăciune/minciună* nu au depășit cu mult cifrele inițiale (de la

36 la 39). Stereotipul *nealității/duplicarismului* a crescut (de la 8 la 18), iar numărul mesajelor antisemitice din subcategoria *evreul ca celălalt* a crescut (de la 15 la 23). Totuși, discursul care susține faptul că exprimarea unei critici referitoare la evrei ar fi considerată inacceptabilă sau interzisă social, din motive sensibile, culturale sau politice, redată prin subcategoria *restricționarea libertății de a critica*, a rămas la aceeași cifră (de la 8 la 8).

Această categorie include stereotipurile clasice conform cărora evreul este *rău, lacom, înșelător, neloial* sau *periculos* pentru societate, enumerarea reprezentând și câteva dintre subcategoriile acestui tip de discurs. Astfel de stereotipii întăresc ideea că evreii sunt în mod inerent membri problematici ai societății.

În România, aceste stereotipuri vechi sunt adesea invocate în contexte economice, evreii fiind acuzați de crize financiare sau portretizați drept acaparatori nesătui de avere (ex. „nimeni nu a văzut vreodată un jidan sărac”). Aceste presupoziii sunt prezente în special în comentarii cu privire la industria financiară sau la lumea afacerilor, unde evreii sunt adesea considerați a fi manipulatori și prădători. Anul 2023 arată că subcategoria *lăcomiei/bogăției* a fost mult mai răspândită în rândul opiniilor antisemitice.

În cadrul acestei categorii, există o creștere îngrijorătoare în anul 2024, în special în subcategoria (evreul) *malefic*. În contextul spațiului românesc, acest stereotip a fost adesea asociat cu ideea că evreii sunt o forță malefică, implicată în diverse comploturi cu scopul de a controla economii, guverne sau instituții media. Acest mit al evreului ca „malefic” este adesea legat de ideea că evreii ar căuta să submineze societățile majoritare pentru a-și impune propria agendă, fiind percepuți ca manipulatori sau chiar ca o „amenințare” la adresa identității naționale. De obicei, această categorie este însoțită de acuzații conspiraționiste privind *controlul/puterea evreilor*. (ex. „SUA se află 100% sub controlul evreilor, mai mult de 50% dintre senatorii americani sunt evrei”, „sioniștii formează «elita» de 1% care, prin mijloace criminale, deține resursele lumii”).

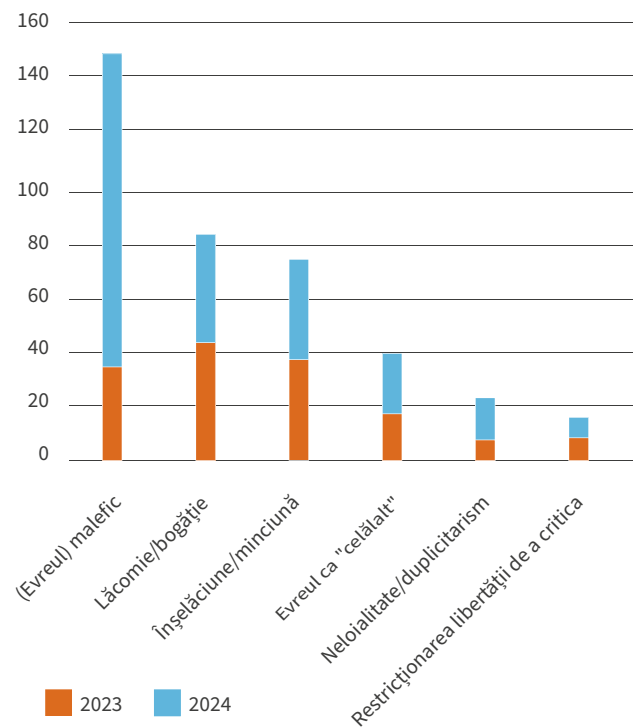
Stereotipul *înșelăciunii și minciunii* portretizează evreii ca fiind intrinsec nedemni de încredere, acuzându-i că folosesc înșelăciunea și manipularea pentru câștiguri personale sau comunitare. (ex. „evreii sunt lupi în blană de oaie”, „nimic din ceea ce vedeți sau vi se spune în Israel nu este ceea ce pare, sunt mincinoși cu două fețe”).

Comentariile antisemitice din subcategoria *neloialitate/duplicitarism* se aliniază adesea cu afirmațiile conspiraționiste, sugerând că evreii acordă prioritate unei agende globale în detrimentul loialității naționale. (ex. „în România, mulți escroci israelieni au înșelat oamenii”, „evreii turnători ar trebui să meargă în iad”).

Subcategoria *restricționării libertății de a critica* susține că libertatea de exprimare este limitată atunci când se abordează subiecte legate de evrei sau de Israel. Comentariile antisemitice susțin adesea că astfel de subiecte sunt cenzurate în mod deliberat, legând frecvent aceste acuzații de conspirații mai largi precum *controlul evreiesc asupra mass-media*. (ex. „Strofe au fost scoase din Proclamația Domnului, pentru a nu-i înfuria pe evrei”, „Atacul evreiesc asupra libertății de exprimare continuă”).

În categoria *evreul ca celălalt* au fost incluse în mod predominant mesaje și postări care consolidează mentalitatea „noi împotriva lor”, precum și mesaje care învinovătesc evreii pentru antisemitismul care a existat întotdeauna.

Figura 10: Descrierile secundare ale categoriei de discurs antisemitic: Stereotipuri antisemitice clasice

3.1.4 Antisemitism motivat prin tradiție și religie

Antisemitismul motivat prin tradiție și religie rămâne prezent, cu acuzații de *deicid* (de la 15 la 9 cazuri), la fel și acuzațiile referitoare la *ritualuri sângeroase* (de la 5 la 3). Subcategoria *ritualuri sângeroase* se referă acuzația falsă conform căreia evreii s-ar implica în ritualuri care implică vărsare de sânge. Ideea care îl percepe pe evreu drept *satană/diavol* rămâne la un

nivel crescut în rândul mesajelor antisemitice (de la 29 la 21). Subcategoria *evreul ca celălalt* a cunoscut o creștere semnificativă (de la 24 la 45).

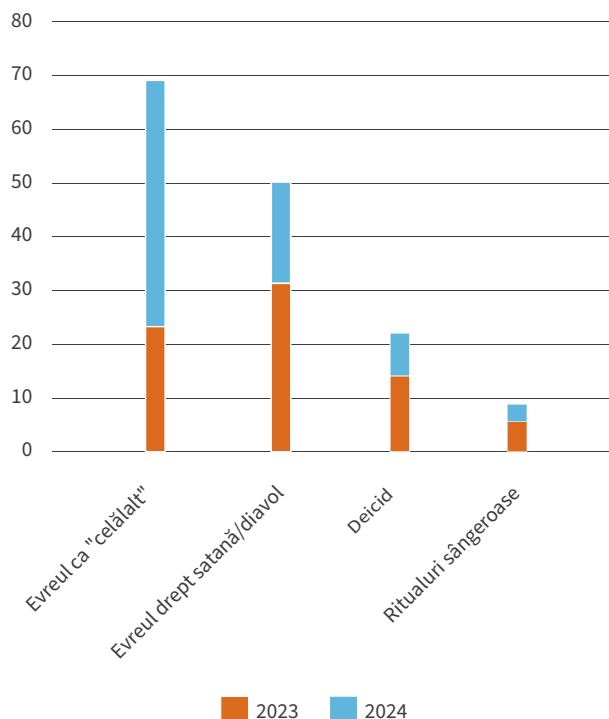
Categoria discursului antisemitic bazat pe religie și tradiție are patru subcategorii: *deicid*, *ritualuri sângeroase/ucidere de copii*, *evreii ca satană/diavol* și *evreul ca celălalt (în sens religios)*. Prezența acestui tip de discurs a fost, de asemenea, constantă în 2023 (74 de conținuturi cu caracter antisemitic) și 2024 (72 de conținuturi cu caracter antisemitic).

Pentru această categorie, a fost adesea selectată subcategoria *deicid*. (ex. „jidanii l-au răstignit pe Isus și l-au ales pe hoț, acest lucru definește întreaga lor istorie”) Cu toate acestea, subcategoria *evreul ca celălalt* a fost aleasă chiar mai des, deoarece multe comentarii s-au concentrat pe tema segregării extreme ca rezultat al „statutului superior” presupus a fi revendicat de evrei. Această presupuziție este adesea legată de ideea că iudaismul promovează în mod fundamental complexul superiorității. Unele dintre comentariile din această subcategorie implică acuzații care descriu evreii ca devinând de la sau opunându-se credințelor creștine, etichetându-i adesea ca dușmani ai credinței. (ex. „evrei eretici, păgâni, închinători la Antihrist”, „suferința evreilor este rezultatul propriilor lor greșeli și o pedeapsă din partea lui Dumnezeu”, „evreii sunt răi și păcătoși”) Aceste tipuri de discurs sunt întâlnite în special în anumite cercuri fundamentaliste creștine și în rândul grupurilor ultranaționaliste; aceste două grupuri sunt de regulă convergente.

Subcategoria *ritualuri sângeroase*, în antisemitismul românesc, se referă la acuzația falsă, de lungă durată, că evreii se implică în anumite ritualuri obscure. Acest mit și-a făcut simțită prezența de-a lungul istoriei, inclusiv în perioada interbelică, sub influența ideologiilor fasciste. Între 2023 și 2024, numărul aparițiilor acestui stereotip în discursul antisemitic a scăzut (de la 5 la 3), ceea ce poate sugera că utilizarea sa s-a diminuat în ansamblu. (ex. „istoria șocantă a sionismului, ocultismului și satanismului în jurul ritualurilor de sacrificare a junincii roșii”, „practici evreiești oculte și satanice”).

Se remarcă prezența în 2023 a opiniilor de tipul *evreii ca satană/diavol*. Acest tip de discurs a inclus mesaje care îi numesc pe evrei sataniști în ceea ce privește religia și tradițiile lor, fiind plasați în opoziție cu creștinismul. De asemenea, au fost incluse aici elemente de conținut care susțin că antihristul este/va fi evreu (ex. „banii trimiși adoratorilor naziști Khazar Satan-Yehova merg la fabricarea adrenochromului”, „Antihristul va fi evreu”).

Figura 11: Descrierile secundare ale categoriei de discurs antisemitic: Antisemitism motivat prin tradiție și religie

3.1.5 Negarea sau distorsionarea Holocaustului

Categoria referitoare la Holocaust a înregistrat o creștere în dreptul subcategoriei *negare sau distorsionare* (de la 15 la 27 de cazuri) și *Holocaustul ca eveniment pozitiv* (de la 1 la 6), în timp ce *analogiile cu nazismul* s-au redus (de la 31 la 11). Instanțele care *învinuiesc evreii pentru Holocaust* s-au dublat (de la 3 la 6), dar au rămas în număr mic. Tipurile de discurs care încearcă să *estompeze responsabilitatea pentru Holocaust*, urmărind să transfere sau să dilueze vina prin atribuirea acesteia unor factori mai largi sau alternativi, au scăzut de la 19 la 7 cazuri. Mențiunile despre *Iudeo-Comunism*, în schimb, au apărut într-o proporție mică (de la 0 la 2).

Această categorie se referă la negarea sau alterarea informațiilor cu privire la Holocaust, adesea punând la îndoială amploarea atrocităților sau insinuând o manieră care minimizează suferința victimelor.

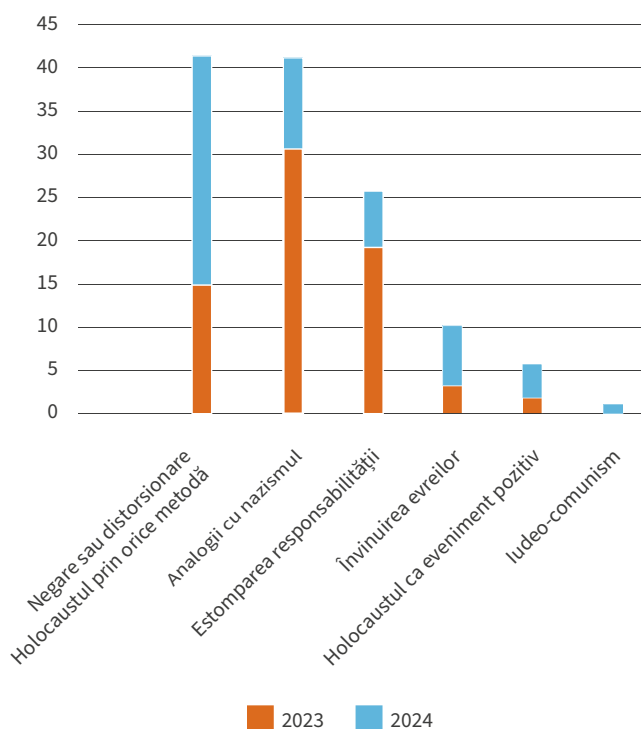
În peisajul românesc, acest discurs este de multe ori legată de mișcările naționaliste care încearcă să minimizeze sau chiar să nege rolul României în Holocaust. Această categorie apare adesea în conținuturile media de extremă dreaptă, în care Holocaustul este prezentat ca o poveste inventată sau ca un eveniment exagerat din motive politice. Numărul acestor tipuri de conținuturi a crescut de la 53 în 2023 la 57 în 2024.

Prima subcategorie, *negarea sau distorsionarea Holocaustului*, prezintă cel mai mare salt între cei doi ani, cu o reprezentare semnificativ mai mare în 2024. Acest lucru poate reflecta prevalența tot mai mare a negării totale sau a încercărilor de manipulare a faptelor istorice pentru a minimaliza amploarea și realitatea Holocaustului în contextul conflictului israeliano-palestinian.

Subcategoria *învinuirea evreilor* a crescut de la 3 la 6 elemente de conținut („masacrul a fost efectuat de sovietici, majoritatea ucraineni și evrei”). În mod similar, noțiunea de *Holocaust ca eveniment pozitiv* a crescut de la 1 în 2023 la 6 în 2024 („Evreii au distrus totul. Dacă Hitler și Antonescu ar fi trăit, lumea ar fi fost liberă de hoți”). Toate aceste subcategorii încearcă să submineze adevărul istoric al Holocaustului, denaturându-i semnificația și impactul.

Utilizarea *analogiilor naziste* a crescut brusc în 2024, devenind una dintre cele mai proeminente categorii. Acest lucru implică stabilirea de comparații nepotrivite sau exagerate între politicile naziste și problemele politice sau sociale moderne, adesea ca tehnică retorică. Astfel de analogii trivitalizează Holocaustul, erodându-i semnificația istorică unică și desensibilizând publicul față de atrocitățile comise în acea perioadă.

Figura 12: Descrierile secundare ale categoriei de discurs antisemitic: Negarea sau distorsionarea Holocaustului

3.2 Conținutul antisemitic dincolo de categorii

3.2.1 Discursul instigator la ură

O mare parte a conținutului din această categorie au fost jigniri rasiale (slurs), cel mai frecvent exemplu fiind termenul peiorativ „jidan”. Un alt tip de conținut care se încadrează în această categorie constă în expresii care folosesc cuvântul „evreu” ca insultă. Acestea au fost întâlnite cel mai des în următoarele categorii media: pagini de extremă dreapta, site-uri de știri false/conspiraționiste. În orice caz, secțiunile de comentarii ale tuturor categoriilor media nu au fost lipsite de astfel de remarci antisemitice.

Din cele 7 012 elemente de conținut analizate, 183 au fost identificate ca discurs instigator la ură, o parte semnificativă având o tentă conspiraționistă. Majoritatea acestor conținuturi instigatoare la ură constau în insulte rasiale, „jidan” fiind cel mai frecvent exemplu întâlnit. O altă formă comună de exprimare antisemitică a constat în utilizarea termenului „evreu” ca insultă. Aceste cazuri au fost cele mai frecvente pe paginile de extremă dreapta și pe site-urile de știri false/conspiraționiste, care servesc frecvent drept terenuri propice pentru astfel de retorici. Cu toate acestea, este important de remarcat faptul că afirmațiile antisemitice nu au fost limitate la aceste platforme; comentariile pline de ură au apărut în secțiunile de comentarii ale tuturor categoriilor media monitorizate, subliniind natura omniprezentă a acestei probleme.

Principalele subiecte care au generat astfel de reacții sunt: conflictul israeliano-palestinian, acuzații referitoare la Zelensky și războiul din Ucraina, dar și alte probleme de politică internă.

3.2.2 Violență antisemitică

Un total de 28 de comentarii a fost încadrat în categoria **îndemn la violență**. Este de remarcat faptul că toate aceste comentarii au fost postate în 2024 și că sunt direct legate de discuțiile referitoare la evenimentele care au avut loc după 7 octombrie în Orientul Mijlociu.

Conținutul din această categorie implică proclamații care invocă moartea sau dispariția evreilor sau a statului Israel.

După cum s-a menționat anterior, această categorie conține cel mai mic număr de comentarii cu caracter antisemitic și, asemenea categoriei *neo-antisemitismului*, apare doar în raport cu evenimentul din 7 octombrie.

Majoritatea conținutului din această categorie a constat în îndemnuri la violență care solicită moartea sau dispariția evreilor și a statului Israel. Aceste declarații au luat adesea forma unei retorici instigatoare, incitând la vătămare sau pledând pentru anihilarea evreilor și dizolvarea Israelului.

3.3 Subiecte care generează antisemitism

Datele sugerează că antisemitismul poate apărea ca răspuns la un spectru larg de subiecte, demonstrând o adaptabilitate îngrijorătoare a discursului antisemitic. Cu toate acestea, anumite teme au fost mai susceptibile de a instiga la antisemitism, reflectând adesea stereotipuri și prejudecăți istorice. De exemplu, discuțiile despre finanțe, bănci sau presupusa influență globală au declanșat frecvent retorici antisemitice despre controlul sau manipularea exercitate de evrei. Astfel de discuții pot invoca adesea teme conspiraționiste, reactualizând vechi stereotipuri.

Anumite teme, indiferent de context, au incitat în mod constant reacții antisemitice: majoritatea instanțelor conspiraționiste antisemitice au fost generate de probleme din politica românească. Aproape orice problemă putea fi legată de prezența unui evreu care fie corupe politicienii, fie face el însuși parte din scena politică, ceea ce facilitează îndeplinirea scopurilor sale josnice.

Subiectele referitoare la practicile religioase evreiești sau diferențele culturale au stârnit uneori reacții discriminatorii sau prejudecăți. De asemenea, neînțelegerile sau perspectivele defectuoase asupra obiceiurilor evreiești au fost o sursă constantă a unui astfel de discurs.

Conversațiile referitoare la Israel, în special la politicile sale sau la conflictele din Orientul Mijlociu, au fost foarte susceptibile de a fi surse provocatoare de antisemitism. Retorica antisemitică a estompat adesea distincția dintre criticile aduse politicii israeliene și prejudecățile împotriva poporului evreu în general.

În mod neașteptat, subiecte neutre sau fără legătură, cum ar fi discuții despre sărbători, celebrități,

filantropie sau chiar anumite alimente asociate cu cultura evreiască, au provocat ocazional remarci antisemitice.

Discursul antisemitic a demonstrat o capacitate de adaptare la problemele contemporane, cum ar fi dezbaterile privind sănătatea publică sau discuțiile digitale privind valuta, readucând în vizor prejudecăți mai vechi în contexte noi.

3.4 Cuvinte-cheie cu referire la evrei, exemple

Selecția cuvintelor-cheie pentru analiza din România s-a concentrat asupra celor mai frecvent utilizați termeni care descriu evreul și comunitățile evreiești, acoperind referințe ce țin de etnie și religie, și, în mod deosebit, cuvinte cu conotație peiorativă. Pentru analiza aceasta, au fost utilizați șapte termeni principali, împreună cu alte cuvinte adiacente din același câmp lexical. Primii cinci termeni din secvență sunt neutri, referindu-se la evreitate. Spre deosebire de aceștia, ultimii doi termeni poartă o nuanță derogatorie, reflectând o conotație peiorativă destinată denigrării comunității evreiești.

1. „evreu” – Acest termen provine de la rădăcina ebraică [ע.ב.ר.] cu sensul literal „a traversa”. Termenul este echivalentul, în engleză, pentru cuvântul „Hebrew” și este folosit în mod obișnuit pentru a desemna etnia evreiască. Exemple de remarci antisemitice care includ cuvântul „evreu”: „evreul minte chiar și când întreabă ceva”, „Evreii nu se dezmint în ticăloșie”.
2. „ovreu” – Un termen alternativ pentru „evreu” cu un înțeles similar, neutru.
3. „iudeu” – din Iudeea, derivat din latină „Iudaeus,” greacă „Ioudaios” sau ebraica יהודי (*iehudi*). (ex. „Cine-i iudeul ăsta? Dați-l afară din România!”).
4. „Israel,” „israelian” (ex. „Israel trebuie să cadă”, „Israel nu este un stat, este o încrengătură de rasiști, nebuni, criminali și hoți de țară”).
5. „zionist” / „sionist” (ex. „E momentul să fie eliminați fanaticii criminali și hoți de țară sioniști”).
6. „mozaic” – referindu-se la paradigma religioasă – „Legământul/Law Mozaic”, de exemplu; legat de Moise). În secțiunile de comentarii, termenul este folosit adesea în discuții religioase.

7. „jidan” – derivat din slavonă „jid” – „evreu”, plus sufixul augmentativ „-an”, folosit ca termen peiorativ; „jidov” – în unele regiuni: gândac de bucătărie, ale cărui articulații prezintă o secreție galbenă și mirositoare. Acești termeni au o conotație jignitoare și sunt asociați cu o retorică bazată pe teorii ale conspirației sau care subminează demnitatea umană. (ex. „de când sunt pe pământ jidani au făcut numai rău, nație de nenorociți”).
8. „khazar” – Un popor semi-nomadic turcic care s-a convertit la iudaism. (exemplu: „atacul naziștilor teroriști sataniști khazari, [...] teroriștii conduși de Bibi Satanyahu”).
- identitatea evreiască și originile khazarilor, sugerând că aceștia din urmă nu ar fi cu adevărat evrei, ci mai degrabă preinși evrei. În contrast, alte conținuturi insinuau că termenul „khazar” este sinonim cu „evreu,” estompând deosebirile semantice dintre cele două. Exemple de conținut antisemitic care includ acest termen: „Un evreu ce vrea sa alunge poporul ucrainean indiferent de etnie ca sa facă loc khazarilor ziși și oamenii șarpe. Cei mai rai dintre evrei”, „Romania e plina de jidani ,khazari, evrei.” Termenul este folosit preponderent în contexte care sugerează o atitudine ostilă.
- Este de remarcat și faptul că termenul „sionist” apare frecvent în contexte conspiraționiste cu conotații negative, cei mai uzitați termeni derogatorii fiind „jidan” și „khazar.”

Ultimul termen, „khazar”, a generat, în mod deosebit, dificultăți pe parcursul procesului de monitorizare. Unele dintre comentarii au relevat o distincție între

4. Concluzii

Analiza discursului antisemitic românesc în perioada 2023-2024 relevă o problemă multifacțată și evolutivă, profund influențată de dinamica sociopolitică internă și de evenimentele globale. Persistența discursului conspiraționist evidențiază o tendință adânc înrădăcinată de a-i socoti pe evrei drept țapi ispășitori pentru provocările economice, politice și societale. Creșterea semnificativă a neo-antisemitismului, în special după evenimentele din 7 octombrie, reflectă natura fluidă a unei astfel de retorici, în care stereotipurile tradiționale sunt recontextualizate pentru a se alinia la narațiunile geopolitice contemporane, cum ar fi retorica antisionistă care confundă critica politică legitimă cu antisemitismul.

În timp ce platformele de extremă-dreapta și conspiraționiste apar ca propagatori dominanți ai conținutului antisemitic, ponderea substanțială a comentariilor problematice din media *mainstream* indică necesitatea unei moderări și a unei conștientizări sporite chiar și în spații aparent neutre. Acest lucru evidențiază modul în care retorica antisemitică transcende granițele ideologice, apărând nu numai în medii vădit partinitoare, ci și infiltrându-se în discursurile publice prin interacțiuni nemoderate.

Prevalența tot mai mare a mesajului care neagă Holocaustul, a trivializării prin analogii naziste și a retoricii violente după 7 octombrie indică o schimbare periculoasă în discurs, în care reinterpretarea evenimentelor istorice și incitarea la violență câștigă teren. Prezența copleșitoare a unui astfel de conținut în secțiunile de comentarii evidențiază rolul dublu al rețelelor de socializare, atât ca platformă pentru exprimarea publică, cât și ca vehicul pentru răspândirea necontrolată a discursului de ură.

Aceste constatări subliniază necesitatea urgentă a unui răspuns cuprinzător care să includă sensibilizarea publicului, inițiative educaționale și o moderare mai strictă a conținutului pentru a aborda și a atenua răspândirea antisemitismului în spațiile digitale și media din România.

5. Metodologie

Cercetarea a avut ca scop examinarea discursurilor antisemitice în conținutul de tip text din online - cum ar fi comentarii, articole și postări pe Facebook - înainte și după 7 octombrie 2023. Am analizat conținutul de pe site-uri web și pagini de Facebook ale canalelor media deja definite. Conținutul a fost colectat folosind tehnologii de monitorizare online, pornind de la cuvintele-cheie predefinite și acoperind aceeași perioadă atât în 2023, cât și în 2024. Cercetarea a fost realizată în patru țări (Ungaria, Italia, Polonia și România) de echipele naționale de cercetare coordonate de Political Capital, utilizând aceeași metodologie.

Definiția antisemitismului

Baza cercetării a fost definiția de lucru a antisemitismului formulată de Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului (IHRA): „Antisemitismul este o anumită percepție referitoare la evrei, care poate fi exprimată ca fiind ură împotriva evreilor. Manifestările retorice și fizice ale antisemitismului sunt îndreptate împotriva evreilor sau neevreilor și/sau proprietăților acestora, împotriva instituțiilor comunităților evreiești și lăcașurilor lor de cult.” O explicație detaliată a definiției, împreună cu exemple ilustrative, este disponibilă pe site-ul IHRA⁹.

5.1 Colectarea datelor

În cercetarea noastră, am analizat conținut online: articole, postări și comentarii de pe site-uri și pagini de Facebook. Datele au fost colectate folosind softul de monitorizare a dinamicii sociale, SentiOne. SentiOne preia date într-o perioadă de timp specifică, de la sursele media selectate, pe baza cuvintelor cheie stabilite.

5.1.1 Cuvinte cheie

Am stabilit patru cuvinte cheie pe care le-am folosit pentru a identifica conținutul potențial relevant în toate țările: 1) Evrei, 2) Israel, 3) Holocaust, 4) Sionism/Sionist. În plus, am inclus cuvinte cheie specifice fiecărei țări. În România, acestea au fost:

jid, lud, mozaic, ovre și khazar. În limbile în care aceste cuvinte ar putea avea terminații diferite, am folosit forma de bază a cuvintelor cheie urmată de un asterisc (*). Această abordare a permis softului SentiOne să identifice rezultate pentru toate variațiile și terminațiile cuvintelor cheie.

5.1.2 Sursele monitorizate

Cu ajutorul echipelor naționale de cercetare, Political Capital a identificat șase categorii de media online pentru a monitoriza conținutul: 1) media (mainstream) independentă, 2) tabloidele mainstream, 3) media partizană/(hyper-)partizană, 4) site-uri de dreapta/extremă dreapta, 5) site-uri de știri false/conspiraționiste, 6) site-uri de stânga/extremă stângă. Am colectat pagini din fiecare categorie în toate țările, inclusiv site-uri ale instituțiilor media și pagini de Facebook. În toate țările, am selectat cele trei instituții media din fiecare categorie care au avut cele mai multe rezultate pentru cuvintele noastre cheie în același interval de timp. În România, am monitorizat următoarele site-uri și pagini de Facebook ale instituțiilor media:

- **Media independentă (*mainstream*):** Digi 24, Cotidianul, Hotnews. Acestea sunt platforme media care funcționează independent de guvern și mențin o audiență semnificativă și influentă. Platformele media românești monitorizate reflectă diverse perspective politice și de audiență, esențiale pentru evaluarea modului în care antisemitismul este abordat, ignorat sau perpetuat în discursul *mainstream*.
- **Pagini de extremă dreapta:** Incorect Politic, Activenews, Diana Iovanovici-Șoșoacă. Aceste pagini promovează adesea ideologii ultranaționaliste, xenofobe sau extremiste, incluzând discursuri antisemitice. Analiza acestor pagini ajută la urmărirea răspândirii, evoluției și influenței unor astfel de perspective în cadrul discursului marginal și potențial *mainstream*.
- **Tabloide *mainstream*:** Click!, Fanatik, RomaniaTV. Aceste pagini se concentrează pe conținut provocator și dedicat divertismentului, punând adesea accent pe titluri care captează atenția. Aceste *site-uri* tabloide influențează monitorizarea prin modul în care stereotipurile

⁹ Definiția de lucru a antisemitismului adoptată de IHRA: <https://holocaustremembrance.com/resources/definitia-de-lucru-a-antisemitismului>

antisemitice pot fi subtil încorporate în conținutul provocator, vizând audiențe largi și riscând să normalizeze discursuri periculoase.

- **Site-uri de știri false/conspiraționiste:** Stiripesurse.ro, SACCSIV, Flux 24. Aceste pagini răspândesc informații false și promovează informații neverificate sau viziuni extremiste, adesea exploataând fricile colective. Monitorizarea acestora este esențială pentru identificarea rolului dezinformării în formarea credințelor antisemitice și urmărirea răspândirii ideilor dăunătoare.
- **Media partizană:** Buna Ziua Iași (BZI), 60m, 5news.ro. Aceste pagini promovează conținut aliniat cu agende politice sau ideologice specifice. Monitorizarea acestui tip de media este extrem de importantă pentru a înțelege părtinirea care poate polariza opinia publică pe teme legate de evrei.
- **Pagini de stânga/extremă stânga:** pot perpetua neintenționat stereotipuri antisemitice, precum teoriile conspirației despre influența evreiască în finanțe sau politică. Site-urile analizate pot revela modul în care antisemitismul se poate manifesta în cadrul retoricii anti-capitaliste.

5.1.3 Perioada de monitorizare

Pe baza experiențelor anterioare în clasificarea conținutului în funcție de categoriile definite anterior și a resurselor disponibile pentru proiect, ne-am stabilit obiectivul de a analiza 7.000 de bucăți de conținut pe țară. Deoarece am dorit să examinăm schimbările în discursul antisemitic după 7 octombrie 2023, am ales aceeași perioadă de timp atât în 2023, cât și în 2024. Acest lucru a fost determinat prin identificarea țării cu cele mai puține date pentru cuvintele noastre cheie și calcularea numărului de zile necesare, pornind de la o dată aleasă (în acest caz, 1 aprilie), pentru ca datele descărcate din acea țară să depășească 7.000 de bucăți de conținut. Drept urmare, colectarea datelor în toate țările a fost standardizată la aceeași perioadă de timp: 1 aprilie și 15 aprilie, ora 13:00.

5.1.4 Volumul conținutului analizat

Am filtrat fiecare set de date pentru a include mai mult de 7.000 de bucăți de conținut, păstrând structura prestabilită a cuvintelor cheie, a surselor (site-uri web și pagini de Facebook) și a anilor în baza de date. Această abordare a avut ca rezultat următoarele procente din totalul datelor descărcate pentru a fi analizate în fiecare țară: România - 100%, Ungaria - 73%, Italia - 44% și Polonia - 35%.

În toate țările, cantitatea de date colectate în 2024 a fost mai mare decât în 2023. Cea mai mică creștere a fost în Ungaria, unde datele au crescut de aproximativ o dată și jumătate în 2024. În România, datele au crescut de aproape trei ori, în Polonia de aproape cinci ori și în Italia de aproape șapte ori. În toate țările, cea mai mare parte din date a constat în comentarii.

Cantitatea de date a variat, de asemenea, între țări în funcție de categoria de media:

- Ungaria: Majoritatea datelor au provenit de pe paginile de extremă dreapta, urmate de media mainstream, sursele părtinitoare, tabloide și un număr minim de date din surse conspiraționiste și de stânga.
- Italia: Majoritatea datelor au provenit din media mainstream, urmate de tabloide, surse părtinitoare, surse de stânga și conspiraționiste, cu foarte puține date de pe paginile de extremă dreapta.
- Polonia: Majoritatea datelor au provenit de la tabloide, urmate de surse parțiale, media mainstream, pagini de extremă dreapta, site-uri conspiraționiste și foarte puține date din surse de stânga.
- România: Majoritatea datelor au provenit din media mainstream, urmate de site-uri conspiraționiste, tabloide, surse de extremă dreapta, surse parțiale și o cantitate mică de date din surse de stânga.

		Conținut analizat în categoriile media							
		Mainstream	Extremă-dreapta	Teorii conspiraționiste	Media partizană	Tabloide	Ideologie de stânga	Volum total	Volum total
Hungary	2023	671	1300	38	626	130	22	2787	7008
	2024	1410	1949	49	646	86	81	4221	
Italy	2023	704	1	9	19	142	15	890	7053
	2024	4987	38	151	284	518	185	6163	
Poland	2023	310	137	51	63	674	1	1236	7054
	2024	601	224	253	1041	3697	2	5818	
Romania	2023	809	191	469	85	293	0	1847	7012
	2024	3332	361	959	127	385	1	5165	

5.2 Clasificarea datelor

5.2.1 Cadrul conceptual

Folosind resurse publice disponibile, cum ar fi studii, rapoarte de cercetare, articole științifice etc., Political Capital a dezvoltat un cadru conceptual pentru a defini fundamentele teoretice ale cercetării. În plus față de precizarea că cercetarea s-a bazat pe definiția de lucru a antisemitismului oferită de IHRA, documentul a prezentat în detaliu principalele categorii și subcategorii ale discursului antisemitic pe care s-a fundamentat cercetarea. Toți partenerii au avut oportunitatea de a discuta, comenta și adăuga la conținutul cadrului conceptual. Cadrul conceptual a fost, de asemenea, discutat cu membrii Comitetului de Consiliere al proiectului BOND și cu experți externi.

1. Cu caracter antisemitic – Conținut care include cel puțin o remarcă antisemitică.
2. Cu potențial antisemitic – Conținut care include o remarcă ce putea fi interpretată ca având sau neavând caracter antisemitic sau care pare antisemită doar în contextul mai larg (al articolului/postării la care răspunde).
3. Neinteligibil – Conținut care este incomprehensibil (această categorie se aplica aproape exclusiv comentariilor).
4. Fără caracter antisemitic – Conținut care nu include nicio remarcă antisemitică.

5.2.2 Finalizarea metodologiei și crearea unui ghid al metodologiei

Finalizarea metodologiei de cercetare a implicat multiple discuții - inclusiv consultări cu un membru expert al Comitetului de Consiliere BOND și mai multe încercări de a analiza și clasifica conținutul online în moduri diferite. În urma acestor eforturi, au fost stabilite categoriile finale pentru analiza datelor. Au fost definite patru categorii pentru natura conținutului:

Pe baza cadrului conceptual, au fost identificate cinci tipologii principale de discurs antisemitic, fiecare conținând subcategorii:

- Stereotipuri antisemitice clasice,
- Antisemitism tradițional motivat prin religie (anti-iudaism),
- Teorii conspiraționiste cu caracter antisemitic,
- Negarea și distorsionarea Holocaustului,
- Neo-antisemitism (antisemitism bazat pe critica la adresa Israelului).

Alte două categorii suplimentare au fost stabilite: discursul instigator la ură” și „îndemnul la violență”.

Procesul de analiză a datelor a fost descris în detaliu într-un ghid metodologic.

Ca parte a procesului de analiză a datelor, analiștii de date au fost instruiți să noteze frazele antisemitice identificate în conținut. Pentru comentarii, aceștia trebuiau, de asemenea, să înregistreze contextul - mai exact, tematica articolului sau postării sub care a fost scris comentariul.

5.2.3 Instruirea celor care codifică

După ce a împărtășit cadrul conceptual și ghidul metodologic cu echipele naționale de cercetare, Political Capital a organizat o întâlnire pentru a explica și discuta aceste documente și întreg procesul, oferind în același timp un moment propice întrebărilor. Pe parcursul întregului proces de cercetare, echipele de cercetare s-au întâlnit regulat pentru a discuta problemele și întrebările apărute în timpul procesului de cercetare.

Pentru a asigura o înțelegere comună a cadrului teoretic și pentru a crește fiabilitatea cercetării - în limitele resurselor și capacităților echipei - procesul de cercetare a inclus o fază de învățare. În această fază, 350 de bucăți de conținut au fost filtrate din setul de date, menținând structura prestabilită a rezultatelor în baza cuvintelor cheie, a categoriilor media și a anilor. A fost inclusă o ușoară supra-pondere a rezultatelor pentru cuvântul-cheie „Israel”, pe baza presupunerii că identificarea noii forme de antisemitism ar fi cea mai mare provocare. În fiecare țară, doi membri ai echipelor naționale de cercetare au codificat aceste date independent. Rezultatele lor au fost apoi comparate, iar discrepanțele au fost discutate pentru a ajunge la un acord. În cazurile în care nu s-a putut ajunge la un acord, li s-a oferit oportunitatea de a consulta Political Capital pentru clarificări suplimentare.

5.2.4 Procesul de clasificare a datelor

Clasificarea datelor a urmat aceeași procedură în toate țările. Echipele naționale au primit conținutul într-un fișier *Excel*, care includea toate proprietățile relevante (ex. comentariu/articol/postare, data publicării, sursa, contextul etc.). În timpul procesului de clasificare a datelor, analiștii au citit conținutul în sine și, pentru comentarii, au examinat și contextul.

Dacă au fost identificate remarci antisemitice în conținut, analiștii le-au etichetat ca fiind antisemitice sau potențial antisemitice, au identificat remarcă antisemitică și au încadrat-o într-o tipologie principală de discurs antisemitic, împreună cu una dintre subcategoriile acesteia. Un singur conținut putea fi încadrat în mai multe (maximum patru) tipologii de discurs, deoarece era posibil ca mai multe remarci antisemitice să apară în același text. Dacă conținutul nu includea remarci antisemitice sau dacă sensul său nu era clar, nu i se atribuia niciunei categorii.

6. Bibliografie

Următoarele surse au fost utilizate pentru a dezvolta cadrul conceptual al cercetării:

“Decoding Antisemitism, „Working Paper - Glossary”,” March 30, 2022.

<https://decoding-antisemitism.eu/wp-content/uploads/2022/03/DA-publications-Glossary.pdf?x89829>.

“Jerusalem Declaration on Antisemitism,” n.d. <https://jerusalemdeclaration.org/>.

AJC. “Translate Hate Glossary: How to Spot Antisemitism,” February 8, 2024.

<https://www.ajc.org/translatehateglossary>.

Antisemitism Uncovered. “Antisemitism Uncovered: A Guide to Old Myths in a New Era,” March 20, 2024.

<https://antisemitism.adl.org/>.

Antisemitism Uncovered. “Antisemitism Uncovered: Myth – Jews Are Greedy,” March 21, 2024.

<https://antisemitism.adl.org/greed/>.

Barna, Ildikó and Árpád, Knap. “An exploration of coronavirus-related online antisemitism in Hungary using quantitative topic model and qualitative discourse analysis.” *Intersections* 7, no. 3 (2021)

<https://intersections.tk.hu/index.php/intersections/article/view/801>

Barna, Ildikó, Tamás Kohut, Michał Bilewicz, Olga Gyarfášová, Jiří Kocián, Grigorij Mesežnikov, and Maria Babińska. “Survey on Antisemitic Prejudice in the Visegrád Countries.” *Research Report*. Tom Lantos Institute, 2022. <https://tomlantosinstitute.hu/files/en-205-sapvc-20220420-done-rc-online-new.pdf>.

Becker, Matthias J. et al., „*Decoding Antisemitism*.” Palgrave Macmillan, 2024.

Becker, Matthias J., Laura Ascone, and Hagen Troschke. “Antisemitic comments on Facebook pages of leading British, French, and German media outlets.” *Humanities and Social Sciences Communications* 9, no. 1 (September 29, 2022). <https://doi.org/10.1057/s41599-022-01337-8>.

Decoding Antisemitism. “Decoding Antisemitism First Discourse Report - Decoding Antisemitism,” April 6, 2022. <https://decoding-antisemitism.eu/publications/first-discourse-report/>.

Decoding Antisemitism. “Decoding Antisemitism Fourth Discourse Report - Decoding Antisemitism,” November 4, 2022. <https://decodingantisemitism.eu/publications/fourth-discourse-report/>.

Gallagher, Aoife, and Ciarán O’Connor. “The ‘Great Reset.’” *IDS-Institute for Strategic Dialogue*, March 14, 2023. <https://www.isdglobal.org/explainers/the-great-reset/>.

Gerster, Lea. “An Antisemitic Conspiracy Theory Is Being Shared on Telegram to Justify Russia’s Invasion of Ukraine.” *ID-Institute for Strategic Dialogue*, May 5, 2022. https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/an-antisemitic-conspiracy-theory-is-being-shared-on-telegram-to-justify-russias-invasion-of-ukraine/.

IHRA. “What are Holocaust denial and distortion?- IHRA,” May 8, 2024.

<https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-holocaust-denial-distortion>.

IHRA. “What is antisemitism?,” August 20, 2024.

<https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-antisemitism>.

International Republican Institute. “Antisemitic Discourse in the Western Balkans: A Collection of Case Studies | International Republican Institute,” January 19, 2022. <https://www.iri.org/resources/antisemitism-remains-a-key-obstacle-to-democratic-transition-in-western-balkans/>.

ISGAP International. “Decoding Antisemitism online after the October 7th Massacre’ with Dr. Matthias J. Becker,” November 30, 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=63Q3usHOjkE>.

Khudish, Pavlo. “Zelenskyy, a Jewish Nazi’: The Use of Anti-Semitic Tropes by Russian Propaganda Against Ukraine.” Detektor Media, May 14, 2023. <https://en.detektor.media/post/zelenskyy-a-jewish-nazi-the-use-of-anti-semitic-tropes-by-russian-propaganda-against-ukraine>.

O’Connor, Ciaran. “The Spread of the Great Reset Conspiracy in the Netherlands.” Vision of Humanity, March 21, 2024. <https://www.visionofhumanity.org/the-spread-of-the-great-reset-conspiracy-in-the-netherlands/>.

Introducerea în proiectul BOND

Proiectul BOND¹⁰ (Building tOlerance, uNderstanding, and Dialogue across communities)¹¹ a fost implementat în perioada ianuarie 2023 - decembrie 2024 în Ungaria, Italia, Polonia și România. Obiectivul său principal a fost acela de a aborda prejudecățile adânc înrădăcinate, atitudinile și comportamentele de ură din cadrul societății, în special cele care vizează populația evreiască europeană. Proiectul a urmărit, de asemenea, să promoveze înțelegerea, toleranța și dialogul. Un accent semnificativ a fost pus pe educarea tinerilor cu privire la iudaism și antisemitism, precum și pe promovarea dialogului intercultural și inter-religios. Activitățile sale au inclus cercetarea antisemitismului, monitorizarea discursurilor antisemitice, elaborarea de programe educaționale, formarea cadrelor didactice, organizarea de programe educaționale și de schimb pentru tineri, facilitarea dialogului interconfesional și intercomunitar și organizarea de dezbateri locale privind toleranța și incluziunea socială. Proiectul a fost ghidat de definiția antisemitismului stabilită de Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului (IHRA).¹²

¹⁰ Pagina WEB a proiectului BOND: <https://www.bond-project.eu/>

¹¹ In Romanian: „Construirea tOleranței, ÎNțelegerii și Dialogului între comunități”.

¹² Definiția de lucru a antisemitismului adoptată de IHRA: <https://holocaustremembrance.com/resources/working-definition-antisemitism>

Project Facts

Duration

01/2023 to 01/2025

Grant Agreement No

101084724

 [bond-project.eu](https://www.bond-project.eu)

 bond@polylogos.eu

 [@BOND_EU](https://twitter.com/BOND_EU)

Programme

Citizens, Equality, Rights and Values (CERV)

Coordinator

Polylogos Association

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Commission's Citizens, Equality, Rights and Values Programme. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.